

3.4. Complementul indirect

3.4.1. Fișă sintetică

► *trăsături sintactice*

- complinire a unui centru verbal, adjectival, adverbial sau interjecțional²⁴
- lexicalizare în general obligatorie²⁵
- posibilitate de reduplicare prin coordonare
- marcarea cazuală: dativ
- realizare prototipică: GN
- clasă de substituție²⁶: *nominal, propoziție relativă propriu-zisă*
- topică: cliticile de dativ sunt de regulă antepuse verbului, dar în GIinterj și cu verbe la imperativ se plasează după centrul sintagmatic; realizările nominale sunt de regulă postpuse.

► *trăsături semantice*

- rol prototipic: *Țintă / Destinatar*
- alte roluri: *Beneficiar, Experimentator, Sursă*

► *proces de reorganizare care afectează complementul indirect*

- ridicarea

3.4.2. Matrice verbale cu complement indirect

a) Tipare verbale monovalente

Matricea verbală de mai jos nu corespunde unei structuri canonice, verbele „meteorologice” fiind verbe zerovalente. În structuri sudate, cu o anume expresivitate, acestea pot funcționa și cu un complement indirect:

$$1. \left(\begin{array}{c} \textit{Experimentator} \\ \textit{GN} \\ \textit{Cind} \end{array} \right)$$

Lui mereu îi plouă și îi tună.

b) Tipare verbale bivalente

$$1. \begin{pmatrix} \text{Beneficiar} & \text{Temă} \\ GN_1 & GN_2 \\ Ci & \text{Subiect} \end{pmatrix};$$

Lui Ion *i-a folosit experiența.*

I-a priit / i-a tihnit vacanța.

$$3. \begin{pmatrix} \text{Experimentator} & \text{Temă} \\ GN & GPrep \\ Ci & Cprep \end{pmatrix};$$

Lui I *s-a urât de școală / i s-a acrit de voi.*

Îmi *pare bine de cunoștință.*

Îmi *arde de joacă.*

I (s-) *a cășunat să plece.*

$$2. \begin{pmatrix} \text{Experimentator} & \text{Temă} \\ GN_1 & GN_2 \\ Ci & \text{Subiect} \end{pmatrix};$$

Îi *displace / repugnă atitudinea ta.*

Mi-e *foame / sete / milă / dor.*

$$4. \begin{pmatrix} \text{Temă}_1 & \text{Temă}_2 \\ GN_1 & GN_2 \\ \text{Subiect} & \text{Cind} \end{pmatrix}.$$

Ø **îți** *seamănă bine*

Ø *corespunde* **standardelor**

Ø *se juxtapune* **celeilalte**

Ø *se suprapune* **ambelor laturi**

c) Tipare verbale trivalente

$$1. \begin{pmatrix} \text{Agent} & \text{Țintă} & \text{Temă} \\ GN_1 & GN_2 & GN_3 \\ \text{Subiect} & Ci & Cd \end{pmatrix};$$

Cineva i-a transmis **Mariei** *vestea.*

El a adresat mulțumiri **participanților.**

$$3. \begin{pmatrix} \text{Agent} & \text{Sursă} & \text{Temă} \\ GN_1 & GN_2 & GN_3 \\ \text{Subiect} & Ci & Cd \end{pmatrix};$$

Cineva i-a cerut **bani.**

Ø **mi-a smuls** *o promisiune.*

Ø **ți-au furat** *un stilou.*

$$2. \begin{pmatrix} \text{Agent} & \text{Beneficiar} & \text{Temă} \\ GN_1 & GN_2 & GN_3 \\ \text{Subiect} & Ci & Cd \end{pmatrix};$$

El **îmi** *cumpără* **o carte.**

Ea **îmi** *pregătește* **un ceai.**

Îmi_i *cumpăr* Ø_i **o pălărie.**

Noi **îi** *datorăm* **ascultare.**

$$4. \begin{pmatrix} \text{Agent} & \text{Țintă} & \text{Temă} \\ GN_1 & GN_2 & GN_3 \\ \text{Subiect} & Ci & CPO \end{pmatrix}.$$

Lui **îi** *zice* Ø **Gogu.**

Acestui obiect **îi** *spune* Ø **„scanner”**

3.4.3. Matrice verbale cu complement indirect în structuri reorganizate

O serie de grupuri verbale cu centru *a fi*²⁷ care conțin constituenți în dativ - complement indirect sunt construcții în care nominalul din dativ a fost deplasat dintr-un grup nominal (adesea un nume relațional: *frate, prieten, rudă, șef, soț*). Complementul indirect se include, așadar, în schema verbală în urma unui proces de reorganizare: *El este văr mie / vărul meu* → *El* **îmi** *este văr.*